

พระราช
ไม่ได้มีแต่ในนิทาน

เตรียมตัวเดินทางไป
ในดินแดนแห่งการเรียนรู้
ของพระราช

Head

Heart

Hand

- เตรียมตัวไปเรียนรู้ให้เต็มอิ่ม
- เตรียมใจไปสนุกให้เต็มที่
- สนุกรู้
- สนุกคิด
- สนุกลงมือทำ
- เตรียมถามได้ทุกคำถามที่สงสัย
- เตรียมบันทึกทุกความประทับใจไว้กันลืม

ณ แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
พระราช รัชกาลที่ 9

หนังสือเดินทางของฉัน

ชื่อ _____
ชื่อเล่น _____
โรงเรียน _____
ชั้น _____
คติประจำใจ _____
โทรศัพท์ _____

เตรียมตัวออกเดินทางไปเรียนรู้

สมุดบันทึก

กระบอกน้ำ

ดินสอ

กล้องถ่ายรูป

ยางลบ

หมวก

กระเป๋าเป้

คู่มือพ่อแม่ (Parent's Guide)

การเดินทาง 'ตามรอยพระราชา' ของเด็กๆ ครั้งนี้ พ่อแม่ ครู หรือผู้ใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสนุกไปกับเด็กๆ ด้วยการ...

- **กระตุ้น** ให้เด็กๆ เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สืบเสาะ จินตนาการ และลงมือทำ
- **สังเกต** พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กๆ ส่งเสริมให้เกิดการต่อยอด และเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง
- **ประเมิน** การเรียนรู้และทักษะสำคัญที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็กๆ

4 ทักษะ คือ...

แรงบันดาลใจ

เอาใจใส่ จดจ่อ อยากเรียนรู้
อยากทำต่อ
เกิดแรงบันดาลใจ

คิดสร้างสรรค์

สำรวจ เสาะแสวงหาคำตอบ
สังเกต อธิบายข้อมูล สร้างแนวคิดใหม่
เชื่อมโยง บูรณาการ

คิดวิเคราะห์

เข้าใจปัญหา เปรียบเทียบมุมมองต่างๆ
ตรวจสอบความถูกต้อง
วิเคราะห์ข้อมูล แสวงหาเหตุผล

ลงมือทำ

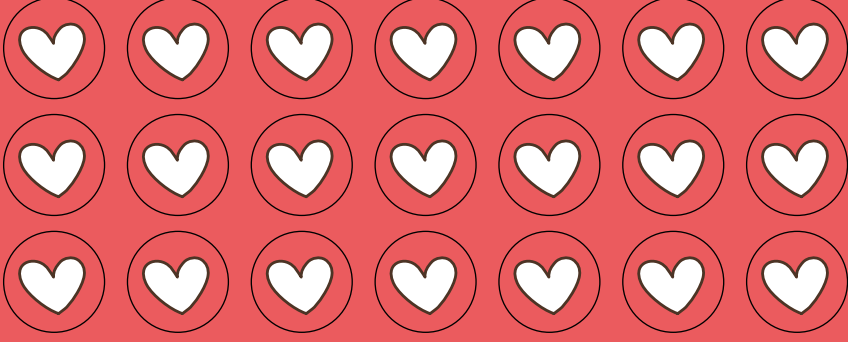
ปฏิบัติจริง กล้าลอง
กล้าเรียนรู้ ลองลงมือทำ

ร่วมเรียนรู้ไปกับเด็กๆ

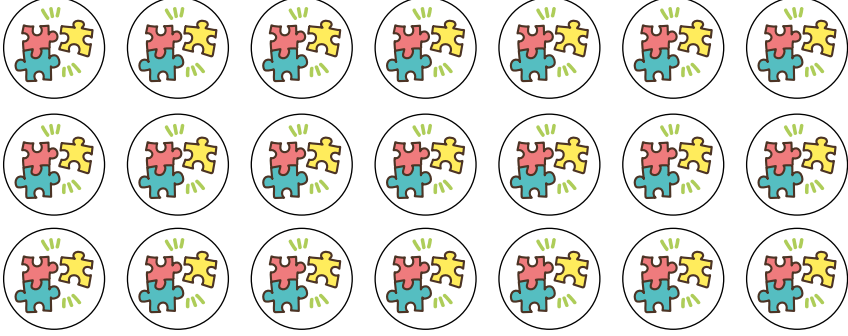
- กระตุ้นให้เด็กๆ สนใจ ชื่นชอบให้สังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว
- ชวนเด็กๆ ตั้งคำถาม คิด และหาคำตอบ
- ลองให้เด็กๆ ได้เล่น ลองทำ สัมผัส และเรียนรู้สิ่งต่างๆ
- ชวนเด็กๆ ให้คิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ กับตัวเอง ที่บ้าน ที่โรงเรียน และสังคมรอบตัว
- ตั้งคำถามให้เด็กๆ ทำความเข้าใจเรื่องราว ปัญหา และสาเหตุของการเกิดปัญหาต่างๆ
- ตั้งข้อสังเกตให้เด็กๆ คิดถึงข้อดี-ข้อเสียของสิ่งต่างๆ ที่ได้เห็น
- ตั้งข้อสงสัย และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมต่อจากแหล่งอื่นๆ
- ทำทายเด็กๆ ให้คิดหาแนวทางแก้ปัญหาตามวิธีของตัวเอง

แรงบันดาลใจ

คิดวิเคราะห์

คิดสร้างสรรค์

ลงมือทำ

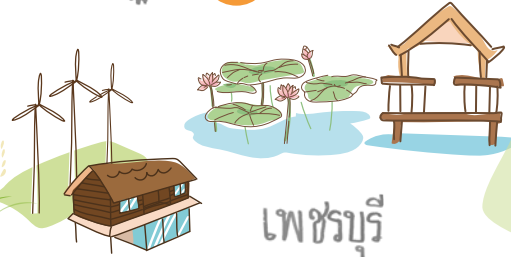
แผนที่เส้นทางการเรียนรู้ ตามรอยพระราชำ

นครปฐม

บ้านศาลาดิน

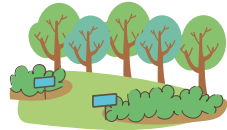
เพชรบุรี

โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ

ศูนย์สาธิตสวนกรรมโครงการหุบกระพง

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี
(สวนสมเด็จพระย่า)

โครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืช
และผลิตไบโอดีเซลครบวงจร

ราชบุรี

โครงการอัมพวา
ชัยพัฒนานุรักษ์

กรุงเทพฯ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนา
สิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย

ชะอำ

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หัวหิน

ประจวบคีรีขันธ์

ตามรอยพระราชำ ปราชญ์แห่งน้ำ

กาลครั้งหนึ่งเกษตรกรยากจน ไร่ที่ดินทำกิน

พระราชำ รัชกาลที่ 9

จึงพระราชทานที่ดิน 1,009 ไร่

จัดสรรที่ดินให้เกษตรกรคนละ 20 ไร่

เข้าไปทำกินเมื่อปี พ.ศ. 2520

พร้อมทั้งพระราชทานแนวทางการทำเกษตรผสมผสาน

นับจากนั้นชาวบ้านก็มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ผจญภัยบนสายน้ำ บ้านศาลาดิน

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ จัดการน้ำชุมชน

ตามแนวพระราชดำริ

ตราประทับ

ลองเรือออกไปเรียนรู้ ชีวิตเกษตรกรรมคลองมหาสวัสดิ์

• มหัศจรรย์นาบัว

ลงพายเรือเล่นในนาบัวกันใหม่
นาบัวไม่ได้มีแค่ดอกบัว เกษตรกรทำนาบัว มีรายได้
จากการขายดอกบัว เลี้ยงปลาในนาบัว รอบคันแปลงบัว
ปลูกพืชล้มลุก พืชผักสวนครัว

น้ำใสในนาบัวจึงมีบัว ในนาบัวจึงมีปลา
รอบนาบัวจึงมีพืชผักมากมาย

นาบัว

จุดที่ 2

แปลงเกษตร

จุดที่ 3

• แปลงเกษตรผสมผสาน ตามแนวทฤษฎีใหม่
ปลูกพืชหลากหลาย สร้างรายได้และใช้พื้นที่
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

• กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

เรียนรู้การทำไข่เค็ม
กล้วยตาก ข้าวตัง

จุดที่ 1

STAMP
ที่นี่

คลองมหาสวัสดิ์

ในแปลงเกษตรผสมผสานมี
สิ่งต่างๆ มากมาย แบ่งพื้นที่ทำนา
เลี้ยงปลา ปลูกผักผลไม้หลายชนิด
ตามคันดิน ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียน
ทุกฤดูกาล

- ดูชิมพืชผักอะไรบ้าง
ในแปลงเกษตรผสมผสาน
- รู้ไหมทำไมต้องมีบ่อน้ำในแปลงเกษตร
- เกษตรทฤษฎีใหม่คืออะไร
ช่วยเกษตรกรใช้พื้นที่
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร

• สวนกล้วยไม้กับสายน้ำ

สวนกล้วยไม้มานานานชนิด ออกดอก
สวยงาม เพราะได้น้ำสะอาด

จุดที่ 5

สวนกล้วยไม้

• ฟักข้าวมากคุณประโยชน์
ชมแปลงปลูกฟักข้าว

จุดที่ 4

คุณค่าจากฟักข้าวมีอะไรบ้าง
ลองชิมน้ำฟักข้าวกันหน่อย อร่อยไหม

แปลงฟักข้าว

มีกล้วยไม้พันธุ์อะไรบ้าง
สีสวยๆ ทั้งนั้นเลย

มีที่ดินทำกินแล้ว ทำไมต้องจัดการน้ำ

พ.ศ. 2538 คลองมหาสวัสดิ์เกิดปัญหาผักตบชวาขวางทางน้ำ
หนาแน่น จนเรือสัญจรไม่ได้ ทำให้น้ำนิ่งและไม่ไหลเวียน ส่งผล
กระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ เกิดภาวะน้ำเสีย ส่งกลิ่นรบกวนตามมา

พ.ศ.2543 ชาวบ้านได้แรงบันดาลใจจากแนว
พระราชดำริ “ธรรมชาติบำบัดธรรมชาติ” พื้นที่
สภาพคลอง แก้ปัญหาน้ำเน่าเสีย และปัญหา
ผักตบชวาในคลองมหาสวัสดิ์แบบพึ่งตนเอง

โดยคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา เช่น ตัดตัด
ถึงดักไขมัน ใช้กังหันน้ำพลังงาน
แสงอาทิตย์ ใช้จุลินทรีย์บำบัดน้ำเสีย
และกำจัดผักตบชวานำมา
ผสมดินบรรจุถุงขาย

ชาวบ้านแก้ปัญหาน้ำ จนเกิดเป็น
“พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ จัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ”

บนพื้นที่ 1,009 ไร่ถือเป็น “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ จัดการน้ำชุมชน
ตามแนวพระราชดำริ” ที่นี้มีอะไรให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้มากมาย

- บำบัดน้ำเสียด้วยวิธีธรรมชาติ
- ทำการเกษตรผสมผสาน
- ฟังพาสายน้ำ รักษาป่า รักษาดิน

- การบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีธรรมชาติมีอะไรบ้าง
- ทำไมธรรมชาติถึงบำบัดธรรมชาติได้

พระราชาสอนเรื่อง... บำบัดน้ำเสียด้วยวิธีธรรมชาติ

“ปัญหา มา ปัญญาเกิด” แก้ปัญหาน้ำเน่าเสีย ด้วยวิธี
“ธรรมชาติบำบัดธรรมชาติ”

น้ำเสีย คือ น้ำที่เราใช้แล้วในชีวิตประจำวัน
ปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง

- อาบน้ำ • ล้างจาน • ซักผ้า
- เศษอาหาร • อื่นๆ

น้ำเสียมาจากบ้านของเราเนือง
ทำอะไรให้บ้านเราปล่อยน้ำเสีย
สู่แหล่งธรรมชาติน้อยลง

เด็กๆ รู้ไหมน้ำเสียมาจากไหนอีกบ้าง

- ใช้สารเคมีทางการเกษตร
- ทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง
- น้ำใช้แล้วจากครัวเรือนปล่อยลงสู่ลำคลอง
- ผักตบชวาหนาแน่น

สายน้ำแห่งความดีอันยิ่งใหญ่

การแก้ปัญหาตามรอยพระราชา เริ่มต้นด้วยหัวใจ
ที่เอื้ออาทรต่อสายน้ำและผู้คนรอบข้าง เริ่มต้นจากวินัย
ในครัวเรือน

ทุกบ้านร่วมใจใช้ถังดักไขมัน ไม่ทิ้งของเสีย
ลงแม่น้ำลำคลอง นี่คือนโยบายที่ต่างคิดถึง
ส่วนรวม เพื่อให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันไป
นานๆ เด็กๆ จึงได้เห็นสายน้ำที่ใสสะอาดแบบนี้
และยังเป็นสายน้ำแห่งความดีที่ยิ่งใหญ่ สมกับชื่อ
คลองมหาสวัสดิ์อย่างแท้จริง

- ติดตั้งถังดักไขมันในครัวเรือน

การทิ้งเศษอาหารลงในคลอง ทำให้
น้ำเน่าเสีย ต้องติดตั้งถังดักไขมันเพื่อกอง
ของเสียไม่ให้ลงสู่คลอง

ในถังดักไขมันครัวเรือนมีอะไรนะ
ทำไมถึงช่วยการกรองของเสียได้ละ

• จุลินทรีย์บำบัดน้ำเสีย

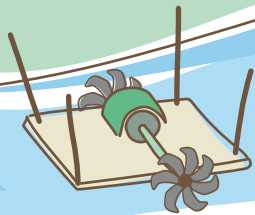
ใช้จุลินทรีย์เพื่อการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งจุลินทรีย์มีทั้งแบบน้ำ และแบบแห้ง หรือการบั่นอิเอ็มบอล โยนลงน้ำ ช่วยปรับสภาพน้ำเสียให้ดีขึ้น

จุลินทรีย์คืออะไร มาจากไหน
ทำไมจุลินทรีย์ถึงช่วยบำบัดน้ำเสียได้นะ

• กังหันน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

นำพลังงานแสงอาทิตย์มาจ่ายพลังงานให้กังหันหมุนตีน้ำ เพื่อเพิ่มออกซิเจนให้กับน้ำ เป็นการช่วยบำบัดน้ำเสีย

เราทุกชีวิตล้วนต้องพึ่งพาสายน้ำ จึงต้องดูแลรักษาแหล่งน้ำ
ให้ใสสะอาดอยู่เสมอ ตามแนวทางของพระราชฯ ผู้ทรงเป็นปราชญ์แห่งน้ำ

เมื่อพลิกฟื้นคลองให้น้ำใสสะอาด สัตว์น้ำก็กลับมามีชีวิต
ทำการเกษตรได้อย่างอุดมสมบูรณ์ ตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่
ใช้ชีวิตตามวิถีพอเพียง ที่พระราชฯได้ทรงมอบไว้ให้เป็นแนวทาง
ในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนและมีความสุข

• ทำดินผสมผักตบชวา เพิ่มมูลค่าให้ผักตบชวา

กำจัดผักตบชวา นำมาทำ "ดินผสม
ผักตบชวา" บรรจุถุงขาย สร้างรายได้

- ดินผสมผักตบชวา มีส่วนผสมอะไรบ้าง
- ดินผสมผักตบชวาเอาไปใช้ทำอะไร
- เด็กๆ ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการมาเที่ยวที่ชุมชนบ้านศาลาดิน

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ จัดการน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริ

บ้านศาลาดิน ตำบลมหาสวัสดิ์

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

www.utokapat.org/museum02.html

โทร. 08 1498 6340, 0 3429 7099

ติดต่อลงทะเบียนแหล่งเรียนรู้

ค่าเหมาเรือ 350 บาท นั่งได้ 6 คน ค่าใช้จ่ายต่อ 1 คน คนละ 100 บาท

แรงบันดาลใจจากหัวมันเทศ

สู่โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ

เมื่อปี พ.ศ. 2551 พระราชาทรงเอาหัวมันเทศวางบนตาชั่ง
ตั้งไว้บนโต๊ะทรงงาน เพื่อเป็นคติเตือนใจ “ชั่งหัวมัน”
หัวมันเทศเมื่อวางอยู่นานเข้า ก็แตกใบมีต้นงอกออกมา
ทรงให้เอาต้นมันนั้นไปเพาะเลี้ยงไว้ในเรือนเพาะชำ
แล้วนำมันเทศหัวใหม่มาวางไว้บนตาชั่งแทน
ทำเช่นนี้เรื่อยไป ในเรือนเพาะชำก็มีแต่ต้นมันเทศ
ทรงมีดำริว่า หัวมันเทศวางไว้บนตาชั่งไม่มีดินและน้ำยังงอกได้
ที่ดินแปลงนี้มีดินและพอมีนํ้าอยู่บ้างก็น่าจะปลูกมันเทศได้
จึงทรงพระราชทานต้นมันเทศจากเรือนเพาะชำมาปลูกไว้ที่นี่
และพระราชทานชื่อโครงการนี้ว่า “โครงการชั่งหัวมัน ตามพระราชดำริ”

ตะลุมบอนไร่ของพระราชา รัชกาลที่ ๑ โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ

ตราประทับ

ทำไมพระราชาถึงคิดแก้ปัญหา
การปลูกพืชในพื้นที่แห้งแล้ง

ตะลุยก้นไร่ของพระราช รัชกาลที่ ๑
สู่ธรรมชาติ น้ํารองเข้าชมไร่

พิพิธภัณฑ์ดิน
เรียนรู้เกี่ยวกับดิน
มากมายหลายชนิด

พิพิธภัณฑ์ดิน

เรือนทรงงานในหลวง

บ้านพักเรียบง่าย ที่พระราชใช้ทรงงาน

เรือนทรงงานในหลวง

ทุ่งกังหันลม

กังหันลมผลิตไฟฟ้าและแผงรับ
พลังงานแสงอาทิตย์

ทุ่งกังหันลม

ฟาร์มปศุสัตว์

ฟาร์มปศุสัตว์

สาธิตฟาร์มโคนม
ฟาร์มไก่ไข่

STAMP
ที่นี่

แปลงปลูกพืชการเกษตร

แปลงปลูกข้าว

แปลงปลูกข้าว

ทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว
เน้นไม่มีการใช้สารเคมี
หรือหากต้องใช้ก็ในปริมาณ
น้อยที่สุด

แปลงนาสาธิต

ปลูกข้าวพันธุ์ต่างๆ

แปลงนาสาธิต

แปลงปลูกพืชเศรษฐกิจ

เช่น สับปะรด มะนาว มะพร้าว
มันเทศ ยางพารา ไม้ผล พืชไร่ และพืชผักต่างๆ
อาทิ ขมิพู่เพชร กลัวย กะเพรา โหระพา พริก
มะเขือเทศราชินี ผักหวานบ้าน ฯลฯ

- เด็กๆ ชอบอะไรในโครงการซึ่งห้มีน้ํามากที่สุด ทำไม่ถึงชอบ
- ได้เรียนรู้อะไรบ้าง และจะเอาอะไรไปปรับใช้ที่บ้านได้

เปิดให้เข้าเยี่ยมชมโครงการทุกวัน
ตั้งแต่เวลา 08.00 - 17.00 น.

ตามรอยพระราช ปราชญ์แห่งดิน

ข้อห้วยทราย เพราะในอดีตเป็นป่าอุดมสมบูรณ์
มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมาย โดยเฉพาะเนื้อทราย
กาลเวลาผ่านไป ป่าไม้ถูกทำลาย ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล
ดินเสื่อมโทรม พระราชาเสด็จในพื้นที่ ทรงมีรับสั่งว่า
“หากปล่อยทิ้งไว้จะกลายเป็นทะเลทรายในที่สุด”
จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ฟื้นฟูพื้นดินและป่าให้กลับมาอุดมสมบูรณ์

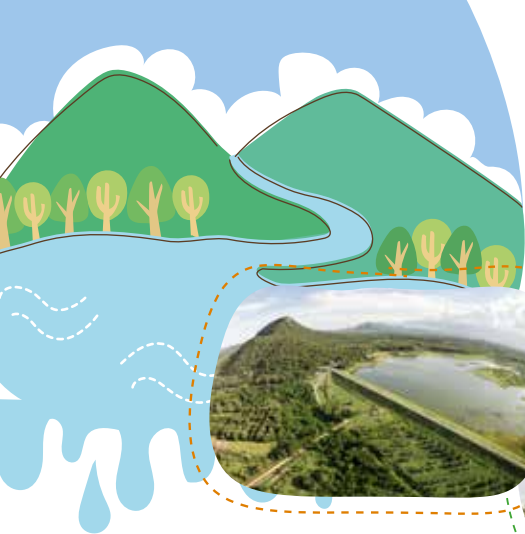
อย่าปล่อยให้ห้วยทรายกลายเป็นทะเลทราย
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตราประทับ

เจ้าตัวนี้ คือเนื้อทราย
สัตว์ตระกูลเดียวกับกวาง
แต่ตัวเล็กกว่า
เป็นสัญลักษณ์ของที่นี่

ฟื้นฟูสภาพป่า แหล่งน้ำ และระบบนิเวศ

ชาวบ้านอยู่ร่วมกับป่าอย่างรู้คุณค่า
มีจิตสำนึกสาธารณะ รักษาป่าต้นน้ำ
ให้คงอยู่เพื่อประโยชน์ของคน

พระราชสาสน์เรื่องป่าไว้ว่า
ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

หลักการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
คือการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ควบคู่กับด้านเศรษฐกิจ
ป่า 3 อย่าง มีอะไรบ้าง

1. ป่าไม้ใช้สอย ไม้โตเร็ว ใช้ในครัวเรือน เช่น สะเดา ไม้ไผ่
2. ป่าไม้กินได้ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะปราง ขนุน
3. ป่าไม้เศรษฐกิจ ไม้ที่ปลูกไว้ขายหรือไม้เศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก เต็ง กฤษณา ประดู่

ประโยชน์ 4 อย่างของป่า

1. ป่าไม้ใช้สอย
2. ป่าไม้กินได้
3. ป่าไม้เศรษฐกิจ
4. ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ

ป่าอยู่ได้ คนก็อยู่รอด

- พัฒนากฎเขาให้เป็นป่าต้นน้ำ
  - พัฒนาพื้นที่ราบเป็นแหล่งเกษตรกรรม
  - ฟื้นฟูพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล
- ทั้งป่าบกกับป่าชายเลน
- การอนุรักษ์ดินและน้ำ สร้างอ่างเก็บน้ำขึ้น 4 แห่ง
  - สาธิตวิธีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์น้ำ
  - ปลูกหญ้าแฝก เพื่อปรับและฟื้นฟูดินให้มีสภาพดีขึ้น ทำการเพาะปลูกได้

การปลูกหญ้าแฝก

คนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างพอเพียง
และพึ่งพากันได้อย่างไร

หญ้าแฝก พืชมหัศจรรย์

- หญ้าแฝกช่วยฟื้นฟูดินให้ดีขึ้นได้อย่างไร
- ทำไมภูเขาและป่าถึงเป็นแหล่งต้นน้ำ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลสามพระยา อำเภอสายบุรี จังหวัดเพชรบุรี

www.huaysaicenter.org

โทร. 0 3259 3252-5, 06 1438 3722 และ 09 4252 3554

พระราชาทรงมองเห็นว่า
หากไม่บำบัดน้ำเสีย
เราจะมีน้ำสะอาดจากที่ไหนมาใช้กัน
หากธรรมชาติป่าชายเลนถูกทำลาย
สัตว์ต่างๆจะไปอาศัยอยู่ที่ไหน
รู้ใหม่ว่า น้ำ ป่าชายเลน พืช
และสัตว์ต่างๆ มีความเกี่ยวข้องพึ่งพาอาศัยกัน
พระราชาก็ให้แนวทางไว้ว่า...“ใช้ธรรมชาติบำบัดซึ่งกันและกัน”

ต้นแบบบำบัดน้ำเสีย สู่หัวใจ
ด้วยกลไกธรรมชาติ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย

ตราประทับ

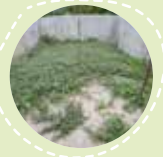
ทำไมเชื่อว่า "แหลมผักเบี้ย"
ผักเบี้ยอยู่ที่ไหน
หน้าตาเป็นอย่างไรนะ

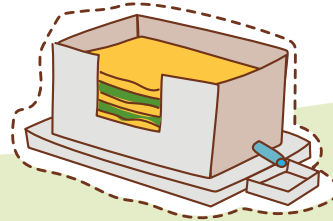
ตัวช่วยให้แม่น้ำเพชรบุรีกลับมาใสสะอาดดังเดิม

น้ำใสแล้ว ดินต้องดีด้วย

- **กล่องคอนกรีตกำจัดขยะ**
ระบบการกำจัดขยะ ด้วยการ
ใช้ประโยชน์จากขยะ
การทำปุ๋ยหมักจากขยะ
โดยการฝังกลบใน
กล่องคอนกรีต

รู้ไหม น้ำเสียจากบ้านเรือน เทศบาลเมืองเพชรบุรี
ผ่านการบำบัดจากที่นี่

บ่อที่ 1

- **ระบบบ่อบำบัดน้ำเสีย** มีทั้งหมด 5 บ่อ น้ำเสียจากเทศบาล
เมืองเพชรบุรี ถูกส่งมาลงบ่อที่ 1
บ่อที่ 1 น้ำเสียสุดๆ เสียแค้นไหน ลองดูสี และดมกลิ่นสิ

บ่อที่ 2

บ่อที่ 3

บ่อที่ 4

บ่อที่ 5

จากนั้นน้ำจากบ่อที่ 1 จะถูกส่ง
ต่อไปบ่อที่ 2, 3, 4 และ 5 ระหว่างนี้
น้ำจะถูกบำบัดด้วยวิธีธรรมชาติ ใช้
แสงแดด ลม การถ่ายเทน้ำและ
จุลินทรีย์ช่วยย่อยสลายสิ่งสกปรก จน
น้ำใสสะอาดขึ้นอีกครั้ง

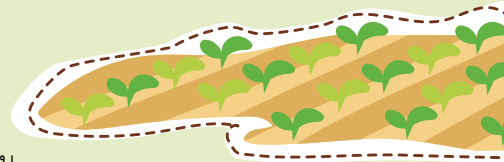

จากบ่อที่ 5 น้ำจะไหล
ไปสู่“ป่าชายเลน”

ระบบอื่นที่ช่วยบำบัดน้ำเสียให้น้ำใส

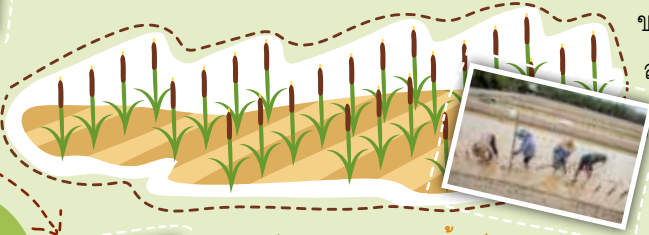
- **ระบบพืชและหญ้ากรองน้ำเสีย**

ปลูกหญ้าแฝก หญ้าสตาร์
หญ้าคาคล่า หญ้าดึกซี่ ฐูปญาสี กกกลม
จุลินทรีย์ในดิน น้ำ และพืชจะเปลี่ยน
สารอินทรีย์ที่ปนเปื้อนในน้ำเสีย ให้กลายเป็น
ธาตุอาหารของพืช น้ำจึงใสสะอาดขึ้น

- **ระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม**

ปลูกฐูปญาสีและกกกลม เติมน้ำเสีย
เข้าระบบให้ไหลแบบต่อเนื่อง ราก
ของพืชเหล่านี้จะดูดซับ
สารพิษและสารอินทรีย์
ให้ลดน้อยลง แล้ว
ย่อยสลายให้หมดไป
ในที่สุด

- **ป่าชายเลนบำบัดน้ำเสีย**

น้ำจากบ่อที่ 5 จะไหลผ่านป่าชายเลน ต้นไม้ในป่าชายเลน
จะช่วยบำบัดน้ำเสียอีกครั้ง ก่อนที่น้ำจะไหลลงสู่ทะเล
น้ำทะเลจึงใสสะอาด เพราะมีป่าชายเลนช่วย
บำบัดน้ำเป็นปราการด่านสุดท้าย

A stylized illustration of a man in a dark blue suit, white shirt, and glasses. He is walking and holding a black camera in his right hand and a light-colored bag in his left hand. The background is white with a blue vertical bar on the left.

กินลม ชมนก ดูพระอาทิตย์ตก ที่ แหล่มผักเบี้ย

ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของพระราชฯ คันทารี
บำบัดน้ำเสียด้วยกลไกธรรมชาติ ดินแดนแสนอุดมสมบูรณ์
เต็มไปด้วยป่าชายเลน พืชหลากหลายสัตว์มากมาย
น้ำในแม่น้ำใสสะอาดจึงกลับคืนมาดังเดิม

ตะลุยป่าชายเลน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน

"เส้นทางมัจฉาบาทา"

ระยะทาง 860 เมตร

ต้นไม้เพื่อนรัก

โกงกางใบเล็ก

โกงกางใบใหญ่

โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่
แตกต่างกันอย่างไร

แสมทะเล

บ้านทักนกดูนก

แหลมผักเบี้ย หนึ่งในแหล่งดูนก
ที่ดีที่สุดในประเทศไทย

นกกินเปี้ยว

นกกาฬน้ำ

นกตีนเทียน

นกกระทุง

นกกาบบัว

นกยางโทนใหญ่

เจออะไรในเส้นทางศึกษา ธรรมชาติป่าชายเลน

สัตว์เพื่อนรัก

ปูก้ามดาบ

ปลาตีน

ปูแสม

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

<https://www.facebook.com/LERDPJ>

โทร. 0 3270 6264, 0 2579 2116, 09 3110 5740

ช่วงเวลาติดต่อ 08.30-16.30 น.

น้ำพระทัยแผ่ไพศาล

เมื่อปี พ.ศ.2507 พระราชาเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎร ทรงทราบความเดือดร้อนของเกษตรกรกลุ่มชาวสวนผักชะอำ จำนวน 83 ครอบครัว ขาดแคลนทุนทรัพย์ประกอบอาชีพ ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จึงทรงให้จัดหาที่ดิน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ นำมาจัดสรร ให้แก่เกษตรกรได้มีที่อยู่อาศัย และเข้าทำประโยชน์ เพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยดำเนินงานในลักษณะ หมู่บ้านสหกรณ์ตัวอย่างแห่งแรก ตามที่พระราชาทรงสอนว่า เป็นการฝึกกำลังของทำงานเกี่ยวข้องกัน ด้วยความรู้ ความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความเมตตาหวังดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

ต้นแบบสหกรณ์บนแผ่นดินจินพระราชา

ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกะพง

- สหกรณ์คืออะไร เด็กๆ รู้ไหมนะ
- การรวมตัวเป็นสหกรณ์ ช่วยเกษตรกรอย่างไรนะ

ต้นแบบผู้ดำเนินรอยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระราชา

จำลองศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 ศูนย์ ที่ทุกภูมิภาคของประเทศไทยมาไว้ในที่เดียว จัดแสดงวิวัฒนาการสหกรณ์ไทย นวัตกรรมเพื่อการเกษตร อาทิ

กักกันภัยพัฒนา

เกษตรทฤษฎีใหม่

หลักการจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน

โครงการฝนหลวง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

โครงการหลวง

ความมหัศจรรย์ของหญ้าแฝก

บ้านจำลองของเกษตรกรที่อพยพ
เข้ามาอยู่ที่หุบกะพงเมื่อ 50 ปีก่อน

จำลองสภาพบ้านเรือนของเกษตรกรรุ่นแรกที่อพยพ
เข้ามาอาศัยในพื้นที่ บ้านทำจากไม้ไผ่มุงด้วยหญ้าคา
มีแปลงสาธิตการปลูกผักสวนครัวและพืชไร่ที่มีการปลูก
ในยุคแรกๆของหุบกะพง

ป่านศรนารายณ์

ศูนย์การเรียนรู้

จากแปลงสาธิตของเกษตรกร
และผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ 6 ศูนย์

1) ศูนย์เรียนรู้หน่อไม้ฝรั่ง
ของนางขวัญเรือน นุชภักดิ์

2) ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงโคขุน
ของนายอดุล พรหมรักษา

5) ศูนย์เรียนรู้ป่านศรนารายณ์
ของกลุ่มสตรีสหกรณ์ฯ ศิลปอาชีพ (พิเศษ)
จักสานป่านศรนารายณ์

4) ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงแพะ
ของนายมนูญ เตียวศรีทอง

3) ศูนย์เรียนรู้
ปลูกผักปลอดยา
ของนายสด นิจก

6) ศูนย์เรียนรู้ผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน
ของกลุ่มสตรีสหกรณ์ฯ ผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน

ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกะพง

ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

<http://webhost.cpd.go.th/hubkapong>

โทรศัพท์ 0 3247 1543 เปิดวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 08.30 - 16.30 น.

ตราประทับ

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต
สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
พระมารดาของพระราชา รัชกาลที่ 9
ที่ทรงเลี้ยงดูเด็กชายตัวน้อยให้เจริญวัย
ขึ้นมาเป็นพระราชาผู้ทรงธรรม

เด็กๆ สังเกตไหม
ที่นี่มีบ่อน้ำเยอะมาก
รู้ไหมว่าบ่อน้ำนี้
มีประโยชน์อย่างไร

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต

พื้นที่นี้เดิมที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ถูกแผ้วถาง
ทำการเกษตรเชิงเดี่ยวจนเสื่อมโทรม พระราชาจึง
มีแนวพระราชดำริให้พัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์ศึกษา
การพัฒนาด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพ
แวดล้อม พื้นฟูให้คืนความอุดมสมบูรณ์ ด้วยการ
เพาะปลูกพืชและสร้างแหล่งน้ำ บ่อน้ำไว้เดิมได้
เสมือนเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต แหล่งเรียนรู้
แนวทางสู่เกษตรยั่งยืน

ในสวนนี้ มีอะไรให้เรียนรู้บ้าง

• ฟาร์มแบบผสมผสาน
ปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์
และเลี้ยงปลา

• สวนพฤกษศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
พันธุ์ไม้หายาก พืชสมุนไพร ไม้หอม ไม้ผล

• สวนนานาพฤกษสมุนไพร
รวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรกว่า 300 ชนิด

มีเนื้ออร่อยมีพืชผักสมุนไพรอะไร
อยู่ในอาหารของเราบ้างนะ

ไข่เจียวสมุนไพร

ข้าวห่อใบบัว

พืชผักสมุนไพรจากสวน

สำหรับครอบครัวรักธรรมชาติ มีบริการที่พักและอาหาร สถานที่กางเต็นท์
บ้านพักท่ามกลางธรรมชาติ ชิมเมนูอาหารจากพืชผักสมุนไพร
เดินศึกษาธรรมชาติรอบสวน
สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม จองที่พักและอาหาร โทร. 0 3259 3100

สวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สวนสมเด็จพระเจ้า)

ตำบลสามพระยา อำเภอสว่าง จังหวัดเพชรบุรี

www.chaipat.or.th โทร. 0 3259 3100

พระราชฯ จอมปราชญ์แห่งการพัฒนาพลังงาน

น้ำมันจากฟอสซิลกำลังจะหมดไปจากโลก
การผลิตพลังงานทางเลือกอื่นๆ
จึงสำคัญต่ออนาคตของมนุษย์
ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล
พระราชฯทำการวิจัยและพัฒนา
โรงงานแปรรูปปาล์มน้ำมันครบวงจรขนาดเล็ก
เพื่อผลิตไบโอดีเซลเป็นพลังงานทดแทน
ศึกษาทดลองการผลิตน้ำมันจากพืช
และผลิตไบโอดีเซลแบบครบวงจรจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว
และพืชพลังงานทดแทนชนิดต่างๆ

โครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืช และผลิตไบโอดีเซล ครบวงจร

ตราประทับ

- ทำไมพลังงานในโลกนี้ถึงกำลังขาดแคลน
- เพราะอะไรที่นี้ถึงได้ชื่อว่าเป็นโครงการ
โรงงานสกัดน้ำมันพืชและผลิตไบโอดีเซล 'ครบวงจร'

สิทธิบัตรแห่งพระอัจฉริยภาพ

เมื่อปี พ.ศ. 2544 พระราชา รัชกาลที่ 9 ยื่นจดสิทธิบัตร
สิ่งประดิษฐ์ "การใช้น้ำมันปาล์มกลั่นบริสุทธิ์เป็น
น้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องยนต์ดีเซล"

- เด็กๆ รู้ไหมสิทธิบัตรคืออะไร
- ทำไมนักประดิษฐ์ต้องจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ที่ตัวเองสร้างขึ้น

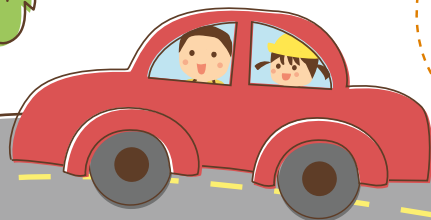
โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม

น้อมนำแนวทางการเกษตรแบบผสมผสาน
ของพระราชา ทำให้โรงงานแห่งนี้มีรายได้เลี้ยงตัวเองได้

รู้ไหม รถที่เรานั่งมาที่นี่
ใช้พลังงานจากน้ำมันชนิดใด

สวนปาล์ม

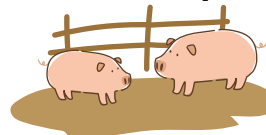
ผลปาล์มดิบ

เอาไปสกัดทำน้ำมันปาล์มได้

กากปาล์ม

กากปาล์มที่เหลือจากการสกัด
น้ำมันปาล์ม นำมาผสมกับรำ
เป็นอาหารเลี้ยงหมู

โรงสกัดน้ำมันหอมระเหยจากพืชสมุนไพร *
นำสมุนไพรที่ปลูกไว้มาสกัดน้ำมันหอมระเหย
แล้วนำน้ำมันหอมระเหยไปทำสบู่ได้

ชุดทดลองสาธิตการ
นำน้ำมันปาล์มมาแยก
ได้ไบโอดีเซลและกลีเซอริน

ไบโอดีเซล กับ กลีเซอริน
ต่างกันอย่างไร

ไบโอดีเซลคืออะไร
เอาไปใช้ทำอะไรได้บ้าง

สาธิตการทำสบู่
จากกลีเซอรินบริสุทธิ์

โครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืชและผลิตไบโอดีเซลครบวงจร

ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอยะยา จังหวัดเพชรบุรี

www.chaipat.or.th

โทร. 0 3251 0028, 09 2614 9880, 08 1957 6911

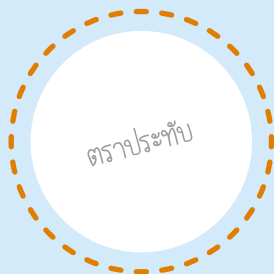
เจ้าหญิงนักพัฒนา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระธิดาผู้เดินตามรอยพระราช

มีพระราชดำริให้จัดหาพื้นที่ปลูกและฟื้นฟูระบบนิเวศป่าชายเลน
ดำเนินการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่บริเวณคลองบางตราใหญ่
และคลองบางตราน้อย จนได้ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์กลับคืนมา
ทั้งยังน้อมนำพระราชดำริของพระราช
สร้างแหล่งเรียนรู้และสาธิตเทคโนโลยีพลังงานทดแทน

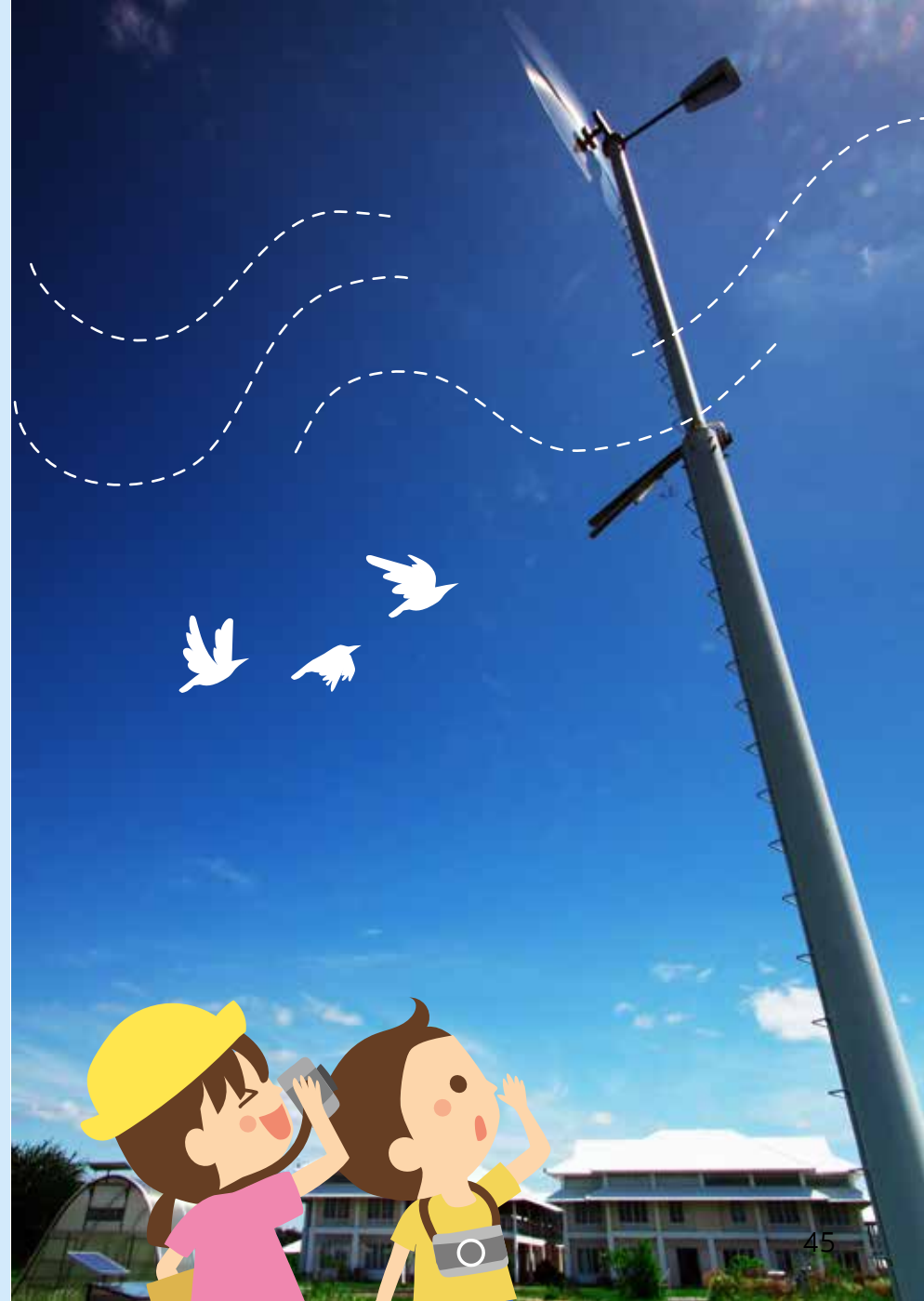
พญกัยในป่าชายเลน สนุกเรียนรู้พลังงานทดแทน
อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ตราประทับ

• เด็กๆ รู้ไหม พลังงานทางเลือก
หรือพลังงานทดแทนคืออะไร และสำคัญอย่างไร

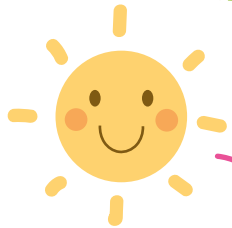
สวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม
ห้องเรียนธรรมชาติ ระบบนิเวศป่าชายเลน

รู้จักดิน น้ำ พืช และสัตว์
ในระบบนิเวศป่าชายเลน

รู้จักพันธุ์ไม้ป่าชายเลนชนิดต่างๆ
ที่ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น รวมทั้งเป็น
แหล่งอาศัยของสัตว์นานาชนิด

ในสวนของเจ้าหญิง

พันธุ์ไม้ป่าชายเลน : โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่
ตะบูน ตะบัน ตาตุ่มทะเล โพทะเล จิกทะเล
ปรังทะเล ฯลฯ

แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน
ที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆ

สัตว์ที่อาศัยในป่าชายเลน
เช่น ปูแสม ปลาตีน ฯลฯ

เรียนรู้ความแตกต่าง
ป่า 3 ชนิด
ป่าชายเลน ป่าบก
และป่าชายหาด

รู้ไหม ป่า 3 ชนิดนี้ต่างกันอย่างไร
แต่ละชนิดมีประโยชน์อย่างไร

เรียนรู้ตามรอยพระราช ผู้รอบรู้เรื่องพลังงานทดแทน

พระราชินีให้แนวทางสร้างแหล่งเรียนรู้และสาธิตเทคโนโลยี
พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงาน มีการติดตั้งระบบ
สาธิตพลังงานชุมชน ให้เห็นตัวอย่างการประยุกต์ใช้งานจริง

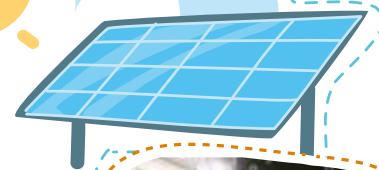

พลังงานแสงอาทิตย์

แสงอาทิตย์มีประโยชน์มากมาย
กลายเป็นระบบไฟฟ้า
จากพลังงานแสงอาทิตย์

แสงอาทิตย์กลายเป็น
พลังงานได้อย่างไร

แค่ลมพัด
ใช้ผลิตไฟฟ้าได้อย่างไรนะ

พลังงานลม

กังหันลมผลิตไฟฟ้า บริเวณคลองบางตราน้อย
กังหันลมเพื่อการสูบน้ำ

เราจะประหยัดพลังงาน
ในบ้านและในชีวิตประจำวัน
ได้อย่างไรบ้าง

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ค่ายพระรามหก ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
www.sirindhornpark.or.th

โทร. 0 3250 8405-10, 0 3250 8379, 0 3250 8352, 0 3250 8396

โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์
ชุมชนร่วมใจสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
ไม่ให้สูญหาย ต่อยอดสู่แหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต
กระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโต
ตามแนวทางเศรษฐกิจและชีวิตพอเพียง
ของพระราชฯ

เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์

ตราประทับ

แผนที่แหล่งเรียนรู้ ตามรอยพระราชฯ

เขาสวนอัมพวา แกะรอยคุณค่าจากต้นมะพร้าว
เกือบทุกส่วนของต้นมะพร้าวนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด
ส่วนไหนใช้ทำอะไรได้บ้าง ไปดูกันเลย

- น้ำตาลมะพร้าวได้มาจากไหน
- จั่นมะพร้าวคืออะไร อยู่ที่ไหน
ถามคุณลุงที่กำลังเคียวน้ำตาลดูสิ

มะพร้าวมากคุณค่า

ได้น้ำตาลมาจาก
การปาดจั่นมะพร้าว

พอได้น้ำตาล
แล้วเอามาเคี่ยว

ลองชิมดูสิ น้ำตาลมะพร้าวอุ่นๆ
เพ็งเคี้ยวเสร็จจากเตา มีรสชาดยังไงนะ

ร้านภัทรพัฒน์

ที่นี่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์

จากโครงการพระราชดำริให้เลือกซื้อ

ต้นมะพร้าว

ต้นลิ้นจี่

โรงทำปุ๋ยหมัก

เตาตาลอัมพวา
ชัยพัฒนานุรักษ์

จุดที่ 2

จุดที่ 3

โรงเพาะเลี้ยงไส้เดือน

จุดที่ 4

บ้านป่าประยงค์

จุดที่ 5

STAMP
ที่นี่

จุดที่ 1

บ่อโครงการอัมพวา
ชัยพัฒนานุรักษ์

ศาลาไทย

ศาลาคู่

จุดที่ 6

ลองชิม "น้ำม่วงชื่นชานชาลา"

สูตรพระราชทาน
จากสมเด็จพระเทพฯ

จุดที่ 7

ห้องนิทรรศการชุมชน

ห้องนิทรรศการชุมชน

• เตาตาล : โรงเคียวน้ำตาล
เปิดสาธิตการทำน้ำตาลมะพร้าวให้ชมทุกวัน
เวลา 8.30 - 12.00 น.

• โรงเพาะเลี้ยงไส้เดือน
ไส้เดือนมีคุณประโยชน์
มูลไส้เดือนเอามาทำปุ๋ยบำรุงดินได้

• บ้านป่าประยงค์
บ้านไม้ที่เห็นคือ บ้านหลังเก่า
ของคุณป่าประยงค์ นาคะวะรังค์
ผู้บริจาคเนื้อที่แก่ฯ ถวายที่ดินเพื่อ
ใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของมูลนิธิ
ชัยพัฒนา

• ห้องนิทรรศการชุมชน
มีนิทรรศการหมุนเวียน
มาให้ชม เช่น
นิทรรศการเรือไทยโบราณ
นิทรรศการว่าวไทย ฯลฯ

ภูมิปัญญาแห่งเมืองสามน้ำ อัมพวา

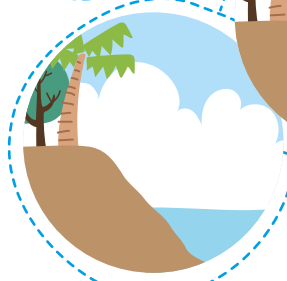
สมุทรสงคราม ได้ชื่อว่าเป็นเมืองสามน้ำ
คือ น้ำเค็ม น้ำกร่อย น้ำจืด

น้ำเค็ม เวลान้ำทะเลหนุนสูง
น้ำในแม่น้ำแม่กลอง
จะกลายเป็นน้ำเค็ม

น้ำกร่อย เวลान้ำลด
น้ำในคลองจะเริ่มเค็มน้อยลง

น้ำจืด เวลาน้ำทะเลลดระดับลง
น้ำในแม่น้ำแม่กลองจะกลับเป็น
น้ำจืดเช่นแม่น้ำทั่วไป

- เมืองสามน้ำ มีผลดีต่อการเกษตรในอัมพวาอย่างไร
- มีที่ไหนอีกบ้างที่เป็นเมืองสามน้ำ

น้ำตาลมะพร้าวที่ทำจาก
มะพร้าวที่ปลูกที่นี่
ก็มีความหอมหวาน
อร่อย กลมกล่อม

เพราะได้สามน้ำ พืชผลที่ปลูกในสวนแถบนี้
จึงมีรสชาติไม่เหมือนใคร

สนุกลงมือทำ
รู้คุณค่าจากต้นมะพร้าว

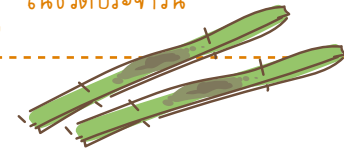

เรียนรู้การทำขนมโบราณ

มีกิจกรรมสอนทำขนมไทยโบราณ หมูนเวียนไปทุกสัปดาห์
อาทิ ขนมตะลุ่ม ขนมดอกจอก ขนมฝอยทอง ขนมลูกชุบ ขนม
ข้าวตู ขนมสามเกลอ ขนมจ่ามงกุฎ ขนมวงทอง ขนมต้ม ขนมจาก
น้ำมวงขึ้นชานชาลา

- วันนี้เด็กๆ ได้ฝึกทำขนมอะไร
- อยากรู้จิง ขนมนี้มีส่วนประกอบอะไรบ้างนะ
- เด็กๆ คิดว่าเราจะเอามะพร้าวไปทำประโยชน์อะไรได้อีกบ้างในชีวิตประจำวัน

คุณค่าจากต้นมะพร้าว

ทำประโยชน์ได้สารพัด นอกจากจะนำมาทำ
น้ำตาลมะพร้าว ทำขนม ทำกะทิใส่แกง ใบมะพร้าว
ยังนำมาสานทำเป็นของใช้ต่างๆ

ใบมะพร้าวแปลงกาย

ฝักจักสานใบมะพร้าวเป็นสิ่งของต่างๆ
คุณยายใจดีช่วยสอน จนใบมะพร้าวแปลงกาย
ได้สำเร็จ

- วันนี้เด็กๆ ได้สานใบมะพร้าว
เป็นอะไร
- มีต้นไม้อะไรอีกบ้าง
ที่ใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน
เหมือนมะพร้าว
แต่ละส่วนใช้ทำอะไรได้บ้าง

การทำเรือไทยโบราณ

การทำหัวโขน

การทำยาหม่องสมุนไพร

ที่นี่ยังมีอะไรอีกมากมายให้เรียนรู้ตามรอยพระราช
รู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตแบบพอเพียง และการใช้ความคิดสร้างสรรค์
ต่อยอดนำทรัพยากรที่มีในพื้นที่มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด กระตุ้นเศรษฐกิจ
ชุมชนและสร้างจิตสำนึกสาธารณะอยากพัฒนาท้องถิ่นให้ดีขึ้น

โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์

ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

www.amphawanurak.com

โทร. 0 3475 2245

กิจกรรมมีทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 10.00 - 20.00 น.

หนังสือเดินทาง
ตามรอยพระราชา

The King's Journey : Learning Passport

หนังสือเดินทาง “ตามรอยพระราชา”

“The King’s Journey” Learning Passport

จัดทำโดย

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.)

388 อาคารเอส.พี. (อาคารเอ) ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2619 1811

เว็บไซต์ www.qjf.or.th

พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2560

จำนวนพิมพ์ 20,000 เล่ม